

Word order: position of the verb in the sentence

The principal element in a Dutch sentence is the verb. The entire sentence is built up around it. The position of the verb is rigidly determined, far more so than is true of any other part of speech. Depending on the type of clause and on the form of the verb, the verb occupies different places in the clause.

20.1 The conjugated part of the verb in second position

20.1.1 Main clause

General rule: the conjugated part of the verb stands in second position. The other parts of the verbal group (past participle or infinitive) usually stand at the end of the sentence:

1	2	3	4	
Hij	gaat	naar de stad.		He goes to town.
Ik	heb	een brief	geschreven.	I have written a letter.
Wij	moeten	postzegels	kopen.	We must buy stamps.

If an element other than the subject is placed in the first position of the sentence:

- that element gets the stress
- the subject immediately follows the verb, what we call “inversion”:

1	2	3	4	
Naar de stad	gaat	hij.		It is to the city that he goes.

1	2	3	4	
Een brief	heb	ik	geschreven.	It is a letter that I have written.
Postzegels	moeten	wij	kopen.	Stamps are what we need to buy.

The first element in the sentence may be an entire clause, usually subordinate or dependent. The verb of the main clause still follows immediately after it, in second place:

1	2	3	4	5	6
Toen ik thuiskwam,	ging	hij	naar bed.		
When I got home, he went to bed.					
Als zij het heeft,	zal	zij	het	mij	geven.
When she has it, she will give it to me.					

20.1.2 The “tongs” construction

When the verb consists of a verbal group (auxiliary, separable verb, modals etc.), the conjugated part goes first and the other parts are grouped at the end of the sentence. It looks as though the rest of the sentence is “squeezed” in between the different forms of the verb:

Hij heeft gisterochtend vijf kilometer gelopen.

He ran 5 km yesterday morning.

Zij moest nog even wat boodschappen doen.

She had to run a few errands.

Normally, nothing can stand after/outside the latter part of the verbal group, except:

- a prepositional phrase (optional): **Hij heeft gisterochtend vijf kilometer in het park gelopen. Hij heeft gisterochtend vijf kilometer gelopen in het park.**
- a subordinate clause: **Hij heeft gezegd dat hij gisteren vijf kilometer in het park liep.**

20.1.3 Question-word questions

The question word in these types of question stands in first position, and the verb in second. Since the first position in the sentence is already occupied, the subject follows the verb (inversion). The same order of verbal parts at the end of the question is followed as explained earlier.

Waar spelen jullie morgen?

Where are you playing tomorrow?

Wanneer gaan jullie morgen spelen?

When are you playing tomorrow?

Hoeveel* punten hebben zij gisteren gekregen?

How many points did they get yesterday?

Waarom hebben zij gisteren 5 km in het park gelopen?

Why did they run 5 km in the park yesterday?

Waarom hebben zij gisteren 5 km gelopen in het park?

Wat heeft hij gezegd toen hij je gisteren opbelde?

What did he say when he called you yesterday?

20.1.4 Let's try it

Place the verb in the right position in the sentence:

- 1 (gaan/varen) In het voorjaar wij niet zo vaak met de boot.
- 2 (koopt) Als hij genoeg geld heeft, hij dit najaar een nieuwe auto.

* *Hoeveel* is often used in combination with a noun, as in English. In this case, the verb will be the *third word* in the sentence.

- 3 (moesten) Toen wij gisteren thuiskwamen, wij eerst even bijkomen van de lange reis.
- 4 (hebben/gekocht) Zij het nieuwste boek van die detectiveschrijfster.
- 5 (heeft/beantwoord) De premier alle vragen in het wekelijkse vragenuurtje.

20.2 The conjugated part of the verb in first position

20.2.1 Yes/no question

A yes/no question is a question that can be answered by either “yes” or “no.” The conjugated part of the verbal group is always in the first position and the other parts of the verbal group follow the same rules we saw earlier. The subject follows the verb immediately (inversion):

Spelen jullie morgen?

Are you playing tomorrow?

Zullen jullie morgen spelen?

Will you play tomorrow?

Hebben zij gisteren veel punten gekregen?

Did they get many points yesterday?

Hebben zij gisteren 5 km in het park gelopen?

Did they run 5 km in the park yesterday?

Hebben zij gisteren 5 km gelopen in het park?

Heeft hij iets gezegd toen hij opbelde?

Did he say something when he called?

Heb je de directeur vandaag kunnen zien?

Have you been able to see the manager today?

Heeft hij zijn werk weer door jou moeten laten doen?

Did he have to have you do his work for him again?

20.2.2 Let's try it

Ask the questions that give these answers:

- 1 Ik heb hem gezegd dat hij geschikt is voor die baan.
- 2 Morgen solliciteert Mark bij een nieuw bedrijf.

- 3 Zij heeft net een nieuwe secretaresse aangenomen.
- 4 Zij vertelden ons dat zij net vorige maand een bedrijf opgestart hebben.
- 5 Zij heeft geen baan.
- 6 Het thuisteam heeft met drie punten verschil gewonnen.
- 7 Wij hoeven morgen niet te spelen.
- 8 Rembrandt is de bekendste Nederlandse schilder.

20.2.3 *Commands*

The imperative form of the verb stands in first position. In formal commands (with *u*), the subject immediately follows the verb:

Ga zitten!	Sit down!
Wees stil!	Be quiet!
Gaat u maar zitten.	Please sit down.
Begint u maar te eten.	Please go ahead and start eating.

20.2.4 *Conditional phrases*

In literary style, the verb often stands first in conditional clauses, its position then being equivalent to “if” in English:

Komt de brief nog voor tien uur, dan is alles in orde.

Should the letter arrive before ten, then all is fine.

(Als de brief voor tien uur komt, dan is alles in orde.)

(If the letter arrives before ten, then all is fine.)

Doet hij het toch niet, dan moet u mij dat laten weten.

Should he not do it, then you'd better let me know.

(Als hij het toch niet doet, dan moet u mij dat laten weten.)

(If he doesn't do it, then you'd better let me know.)

20.3 The conjugated part of the verb in final position

The conjugated part of the verb in the subordinate clause goes to the end of the clause, following the rules we saw earlier:

Hij zweeg toen ik naar hem lachte.

He stopped talking when I smiled at him.

Zij vroeg of jij morgen wilde komen.

She asked if you want to come tomorrow.

Wij vragen wanneer hij een wedstrijd gespeeld heeft/ heeft gespeeld.

We ask when he played a game.

Wij vragen wanneer hij een wedstrijd gespeeld heeft/ heeft gespeeld in het park.

We ask when he played a game in the park.

Wij vragen wanneer hij een wedstrijd in het park gespeeld heeft/ heeft gespeeld.

Zij zei dat hij niets gezegd heeft/ heeft gezegd toen hij telefoneerde.

She said that he said nothing when he called.

Omdat hij dat gisteren al gedaan heeft/ heeft gedaan, hoeft hij vandaag niet te koken.

Since he already did it yesterday, he doesn't have to cook today.

Zodra ik daar even tijd voor heb, zal ik die brief schrijven.

As soon as I have time, I'll write that letter.

Ondanks dat het gisteren de hele ochtend regende, ging zij met de hond wandelen.

In spite of it having rained all morning yesterday, she went out walking with the dog.

Note: When the verb is a separable verb, the two parts of the separable verb come together into one at the end of a subordinate clause:

Hij kwam thuis om half tien. → Hij vertelde me dat hij om half tien thuis kwam.

He came home at nine-thirty. → He told me that he came home at nine thirty.

20.3.1 *Let's try it*

Place the verb in the correct position in the sentence:

- 1 (hulde) Hij was zo verdrietig dat hij de hele tijd.
- 2 (wilde) Zij zei tegen mij dat zij dat wel voor mij doen.
- 3 (miste) Omdat zij haar moeder zo vreselijk, belde zij haar op.
- 4 (heeft) Hij gaat pas naar huis als hij tien rondjes gerend.
- 5 (had) Nadat de politieagent hem bekeurd, mocht hij weer verder rijden.

20.4 *Restating the three positions***20.4.1** *The verb consists of one part*

It stands in second position in the main clause and at the end of the dependent clause:

Zij helpt hem met wiskunde.

She helps him with math.

Hij vertelde me dat zij hem met wiskunde helpt.

He told me she helps him with math.

20.4.2 *The verb consists of an auxiliary + past participle*

The past participle goes to the end of the main clause. In the dependent clause, the past participle either precedes or follows the conjugated auxiliary:

U heeft gisteren het vliegtuig gemist.

You missed your plane yesterday.

... omdat u gisteren het vliegtuig gemist heeft/heeft gemist.

... because you missed your plane yesterday.

20.4.3 *The verb consists of an auxiliary + infinitive*

The infinitive goes to the end of the main clause. In the dependent clause, the infinitive follows the conjugated verb:

Jij moet morgen de rekening betalen.

You have to pay the bill tomorrow.

... terwijl jij morgen de rekening moet betalen.

... while you have to pay the bill tomorrow.

20.4.4 *The verb is a separable verb*

See section 17.2:

Wij nodigen de nieuwe buren uit.

We invite the new neighbors.

Hij gaat haar nu opbellen.

He's going to call her up now.

Doe het licht uit!

Turn out the light!

Omdat jij gisteren hebt afgewassen, doe ik het vandaag.

Since you did the dishes yesterday, I'll do them today.

20.5 *The negating adverb niet*

The placing of the negating adverb **niet** can be summarized in a few rules that will account for the great majority of instances.

20.5.1 *Niet follows*

- a the verb it negates.
- b the object it negates.

Place: **niet** is at the end of the sentence if no other elements in the sentence or main clause are present:

a **Ik schrijf niet.**

I don't write.

Vind je niet?

Don't you think?

Hij kent Anneke helemaal niet.

He doesn't know Anneke at all.

Ik weet niet hoe hij het gedaan heeft.

I don't know how he did it.

Hij weet nog niet of hij het zal kopen.

He doesn't know yet if he will buy it.

b Ik geef ze het geld niet.

I'm not giving them the money.

20.5.2 Niet stands before

- a the adverb it negates
- b the predicative adjective it negates
- c the prepositional phrase it negates
- d the infinitive at the end of the sentence
- e the past participle at the end of the sentence
- f the separable prefix at the end of the sentence
- g the verb of the subordinate clause.

a Ze kwam niet meer boven.

She didn't surface again.

Neemt u mij niet kwalijk.

I beg your pardon.

Ik was niet thuis toen u mij opbelde.

I wasn't home when you called me.

b De bloemen zijn vandaag niet mooi.

The flowers aren't so nice today.

c Wij gaan vandaag niet naar de stad.

We aren't going into town today.

d Voor vrijdag zal ik u niet kunnen helpen.

I won't be able to help you before Friday.

Hij wou mij zijn nieuwe fototoestel niet laten zien.

He didn't want to show me his new camera.

- e **Dat boek heb ik niet gelezen.**
I haven't read that book.
- f **Zij nemen het geld voorlopig niet aan.**
They won't accept the money for the time being.
- g **Zij zei dat hij het vandaag niet kon doen.**
She said he couldn't do it today.
- Ik keerde terug, omdat ik het niet vond.**
I returned, because I couldn't find it.

20.5.3 Exceptions

When other elements are singled out for negation, there is an expressed or implied contrast:

Zij verkopen niet die bloemen (, maar die andere).

They aren't selling these flowers (but other ones).

Hij kent niet Anneke, maar Corrie.

He doesn't know Anneke, but he did know Corrie.

Wij gaan niet vandaag naar de stad, maar morgen.

We aren't going to town today, but we are tomorrow.

When a noun to be negated is preceded by an indefinite article, or no article at all, *geen* is used. It is the same as "no" in English:

Hebben ze een tuin? Nee, ze hebben geen tuin.

Do they have a yard? No, they don't have a yard.

Dat is een groot verschil. Welnee, dat is geen groot verschil.

That's a big difference. Of course not, that isn't a big difference.

Heb je een computer? Nee, ik heb geen computer.

Do you have a computer? No, I don't have a computer.

Drinkt hij wel koffie? Nee, hij drinkt helemaal geen koffie, maar thee.

Does he drink coffee? No, he doesn't drink coffee at all, but tea.

Wonen hier veel Surinamers? Nee, er wonen hier geen Surinamers.

Do a lot of Surinamese live here? No, there aren't any Surinamese here.

20.5.4 *Let's try it*

The negating
adverb **niet**

Negate the underlined:

- 1 Heb je dat boek gelezen?
- 2 Hij heeft haar aangeworven.
- 3 Ik zei hem, dat hij mocht komen.
- 4 Hij vraagt of hij veel zal verdienen.
- 5 Rook je?
- 6 Vind je dit moeilijk?
- 7 Weet je de weg naar het museum?
- 8 Ga je morgen naar Gent?
- 9 Tom kocht gisteren een computer.
- 10 Omdat hij vorige week kon gaan, gaat hij er dit weekend naartoe.